

Sygn. akt *I AGa 246/19*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 lutego 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia Małgorzata Kaźmierczak

Sędziowie: Bogdan Wysocki (spr.)

Piotr Górecki

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Sylwia Woźniak

po rozpoznaniu w dniu 4 lutego 2020 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w restrukturyzacji w S.**

przeciwko (...) **Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością**

w P.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 18 czerwca 2019 r. sygn. akt IX GC 293/18

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 4.050 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.**

Bogdan Wysocki Małgorzata Kaźmierczak Piotr Górecki

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 30 października 2017 r. **powód Zarządca masy sanacyjnej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w restrukturyzacji z siedzibą w S.** wniósł o zasądzenie od **pozwanego (...) sp. z o.o. z siedzibą w P.** kwoty 185.975,42 zł wraz z odsetkami od kwot i dat wskazanych w pozwie oraz o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Nakazem zapłaty z dnia 27 listopada 2017 r. Sąd Okręgowy w Białymstoku uwzględnił powództwo w całości.

Od powyższego nakazu sprzeciwił pozwany, wnosząc jednocześnie o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda kosztów postępowania wg norm przepisanych.

Postanowieniem z dnia 9 stycznia 2018 r. Sąd Okręgowy w Białymstoku stwierdził swoją niewłaściwość miejscową i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w Poznaniu.

Wyrokiem z dnia 18 czerwca 2019 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 185.960,65 zł wraz z odsetkami: a) za opóźnienie w transakcjach handlowych od kwoty 4.442,09 zł od dnia 4 lipca 2017 r. do dnia zapłaty, b) za opóźnienie w transakcjach handlowych od kwoty 101.415,96 zł od dnia 11 lipca 2017 r. do dnia zapłaty, c) za opóźnienie w transakcjach handlowych od kwoty 75.552,75 zł od dnia 25 lipca 2017 r. do dnia zapłaty, d) ustawowymi za opóźnienie od kwoty 4.549,85 zł od dnia 30 października 2017 r. do dnia zapłaty (pkt 1); w pozostałym zakresie powództwo oddalił (pkt 2), kosztami postępowania obciążył w całości pozwanego i z tego tytułu zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 10.385 zł (pkt 3), nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu kwotę 6.803 zł tytułem części opłaty od pozwu od uiszczenia której powód został zwolniony (pkt 4).

Podstawą rozstrzygnięcia były następujące ustalenia i wnioski.

W oparciu o umowę o współpracy handlowej z dnia 24 lipca 2015 r. (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością oraz pozwany prowadziły współpracę handlową, w ramach której S. dostarczał towary (artykuły oświetleniowe i elektroniczne) do sieci sklepów wielkopowierzchniowych pozwanego, działających pod marką „(...)”.

30 maja 2016 r. pozwany i S. sp. o.o. podpisały Ustalenia Roczne (...).

Zgodnie z pkt VIII Uwagi ppkt 4 ww. ustaleń rocznych pozwany miał prawo dokonać zwrotu m. in. towarów sezonowych, podlegających wymianie, słabo rotujących i usuniętych z asortymentu, a S. zobowiązał się przyjąć te towary.

Do Ustaleń Rocznych (...) pozwany i S. podpisały dodatkowe ustalenia, określone jako Notatka do Ustaleń Rocznych 2016. Zgodnie z tym dokumentem, za każdy niedostarczony przez S. artykuł na sezon, miała zostać naliczona kara 2.000 zł, za każdą halę do której nie będzie dostawy (17 H.(...) (...) C. plus Sklep internetowy(...)

W październiku 2016 r. S. wygrał zorganizowaną przez pozwanego aukcję elektroniczną nr (...) na zakup wentylatorów biurkowych 23 cm, wentylatorów biurkowych 30 cm i wentylatorów stojących 40, na potrzeby pozwanego.

W następstwie powyższego pozwany złożył do S. w dniu 22 maja 2017 r. zamówienie nr (...) na wentylatory.

W ramach współpracy S. sprzedał i wydał pozwanemu określone ilości towarów w postaci artykułów oświetleniowych oraz wentylatorów.

W związku z dokonaną sprzedażą S. wystawił na rzecz pozwanego faktury VAT nr:

- a) (...) z dnia 26 kwietnia 2017 r. na kwotę 1.104,54 zł
- b) (...) z dnia 26 kwietnia 2017 r. na kwotę 4.332,06 zł,
- c) (...) z dnia 26 kwietnia 2017 r. na kwotę 4.332,06 zł,
- d) (...) z dnia 26 kwietnia 2017 r. na kwotę 12.196,68 zł,
- e) (...) z dnia 26 kwietnia 2017 r. na kwotę 12.196,68 zł
- f) (...) z dnia 26 kwietnia 2017 r. na kwotę 12.196,68 zł,
- g) (...) z dnia 26 kwietnia 2017 r. na kwotę 12.196,68 zł,

- h) (...) z dnia 26 kwietnia 2017 r. na kwotę 12.196,68 zł,
- i) (...) z dnia 26 kwietnia 2017 r. na kwotę 4.332,06 zł,
- j) (...) z dnia 27 kwietnia 2017 r. na kwotę 12.196,68 zł,
- k) (...) z dnia 27 kwietnia 2017 r. na kwotę 5.776,08 zł,
- l) (...) z dnia 27 kwietnia 2017 r. na kwotę 5 776,08 zł,
- m) (...) z dnia 27 kwietnia 2017 r. na kwotę 5 776,08 zł,
- n) (...) z dnia 27 kwietnia 2017 r. na kwotę 5.776,08 zł,
- o) (...) z dnia 27 kwietnia 2017 r. na kwotę 5.776,08 zł,
- p) (...) z dnia 27 kwietnia 2017 r. na kwotę 5.776,08 zł,
- q) (...) z dnia 27 kwietnia 2017 r. na kwotę 4.332,06 zł,
- r) (...) z dnia 16 maja 2017 r. na kwotę 8.612,46 zł,
- s) (...) z dnia 16 maja 2017 r. na kwotę 2.166,03 zł,
- t) (...) z dnia 16 maja 2017 r. na kwotę 8.612,46 zł,
- u) (...) z dnia 16 maja 2017 r. na kwotę 4.332,06 zł,
- v) (...) z dnia 16 maja 2017 r. na kwotę 8.612,46 zł,
- w) (...) z dnia 16 maja 2017 r. na kwotę 4.332,06 zł,
- x) (...) z dnia 16 maja 2017 r. na kwotę 4.332,06 zł,
- y) (...) z dnia 16 maja 2017 r. na kwotę 6.446,43 zł,
- z) (...) z dnia 16 maja 2017 r. na kwotę 6.498,09 zł
- aa) (...) z dnia 16 maja 2017 r. na kwotę 4.332,06 zł,
- bb) (...) z dnia 16 maja 2017 r. na kwotę 8.612,46 zł,
- cc) (...) z dnia 16 maja 2017 r. na kwotę 4.332,06 zł,
- dd) (...) z dnia 16 maja 2017 r. na kwotę 4 332,06 zł.

W związku z brakiem pełnej realizacji powyższego zamówienia, dotyczącego dostawy wentylatorów, pozwany obciążył S. karą umowną w wysokości 102.000 zł.

Pismem z dnia 3 lipca 2017 r. pozwany złożył oświadczenie o potrąceniu kwoty wynikającej z ww. noty księgowej, z wierzytelnościami S. w stosunku do pozwanego, wynikającymi z dokumentów określonych w ww. piśmie, w wyniku której do zapłaty przez pozwanego na rzecz S. miała pozostać kwota 5.750,37 zł.

Pismem z dnia 9 października 2017 r. pozwany przesłał S. specyfikację przelewu na kwotę 20.411,29 zł.

Pozwany dokonał również zwrotu określonych towarów na rzecz S..

Pismem z dnia 28 sierpnia 2017 r. S. wezwał pozwanego do zapłaty kwot, wynikających z ww. faktur.

W dniu 9 maja 2017 r. Sąd Rejonowy w Białymstoku VIII Wydział Gospodarczy w sprawie sygn. akt VIII GR 8/17 otworzył wobec (...) sp. z o.o. postępowanie sanacyjne, wyznaczając zarządcę w osobie (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P..

Postanowieniem z dnia 21 sierpnia 2017r. sygn. akt VIII GRs 2/17 sędzia komisarz zezwolił powodowi na odstąpienie od umowy handlowej, zawartej w dniu 24 lipca 2015r., łączącej dłużnika (S.) z pozwanym, ze skutkiem odstąpienia na dzień otwarcia postępowania sanacyjnego, to jest na dzień 9 maja 2017 r.

W związku z powyższym postanowieniem, powód oświadczeniem z dnia 29 sierpnia 2017 r. odstąpił od umowy o współpracy handlowej, zawartej pomiędzy S. i pozwanym, ze skutkiem odstąpienia na dzień otwarcia postępowania sanacyjnego, to jest na dzień 9 maja 2017 r.

Pismem z dnia 8 września 2017 r. powód wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 201.822,09 zł, obejmującej między innymi wierzytelności, określone w ww. fakturach.

Postanowieniem z dnia 20 grudnia 2017 r. sygn. akt VIII GRs 2/17 sędzia komisarz zezwolił powodowi na odstąpienie od umowy handlowej z dnia 1 kwietnia 2015 r., łączącej dłużnika z pozwanym oraz od umów zawartych przez dłużnika pozwanym w postaci: ustaleń rocznych 2015 z dnia 24 lipca 2015 r. oraz ustaleń rocznych (...) z dnia 30 maja 2016 r., ze skutkiem odstąpienia na dzień otwarcia postępowania sanacyjnego, to jest na dzień 9 maja 2017 r.

Oświadczeniem z dnia 8 stycznia 2018 r. powód odstąpił od ustaleń rocznych 2015 z dnia 24 lipca 2015 r. oraz ustaleń rocznych (...) z dnia 30 maja 2016 r., zawartych pomiędzy S., a pozwanym, ze skutkiem na dzień 9 maja 2017 r.

W ocenie Sądu Okręgowego w świetle dokonanych ustaleń faktycznych powództwo okazało się zasadne w przeważającym zakresie.

Powód domagał się od pozwanego zapłaty za sprzedany towar, określony w fakturach dołączonych do pozwu. Pozwany nie zakwestionował faktur objętych pozwem, jak również wysokości zobowiązań z nich wynikających. Pozwany nie kwestionował również wykonania przez powoda umów sprzedaży i dostarczenia towarów, określonych w fakturach, co dodatkowo potwierdziły dokumenty wydania zewnętrznego towaru, przedłożone przez powoda.

Pozwany odmówił zapłaty spornych kwot, powołując się na dokonane potrącenie. Pośrednio zatem zasadność dochodzonych pozwem kwot, potwierdził sam pozwany, składając oświadczenie o potrąceniu. Z istoty bowiem potrącenia wynika, że wierzytelności obu stron istnieją. Wspomniane potrącenie dokonane zostało w dniu 3 lipca 2017 r. i obejmowało kwotę 102.000 zł, jaką pozwany, notą z dnia 30 czerwca 2017 r., naliczył powodowi z tytułu kary umownej, w związku z niewykonaniem zamówienia, dotyczącego dostarczenia wentylatorów.

Pozwany dokonał również potrącenia kwoty dotyczącej not księgowych obciążeniowych i not uznaniowych, związanych ze zwrotem towaru wadliwego, jak i posezonowego. Zwroty towarów zostały dokonane we wrześniu 2017 r., a samo oświadczenie o potrąceniu złożone zostało w październiku 2017 r.

Podstawą do wystawienia powyższych not i obciążenia powoda karami umownymi i kwotami związanymi ze zwrotem towarów, była łącząca strony umowa – zawarte w dniu 30 maja 2016 r. Ustalenia Roczne (...). Zgodnie z pkt VIII Uwagi ppkt 4 ustaleń rocznych pozwany miał prawo dokonać zwrotu m. in. towarów sezonowych, podlegających wymianie, słabo rotujących i usuniętych z asortymentu, a S. zobowiązał się przyjąć te towary. Oprócz wspomnianych ustaleń rocznych strony podpisały również kolejny dokument – Notatkę do Ustaleń Rocznych 2016. Zgodnie z tym dokumentem, za każdy niedostarczony przez S. artykuł na sezon, miała zostać naliczona kara 2.000 zł, za każdą halę do której nie będzie dostawy (17 H. (...) (...) C. plus Sklep internetowy (...)).

Powód nie kwestionował podstaw faktycznych do naliczenia wspomnianych kar, ani sposobu i wysokości ich naliczenia. Stał jednak na stanowisku, że złożone przez pozwanego oświadczenia o potrąceniu są nie skuteczne, gdyż

nie było podstaw prawnych do naliczenia przez pozwanego kwot, które przedstawił do potrącenia. Wynikało to z faktu, że powód złożył oświadczenia o odstąpieniu od umów, łączących strony.

Zgodnie z art. 298 ust. 1 – 3 prawa restrukturyzacyjnego zarządca może odstąpić od umowy wzajemnej, która nie została wykonana w całości lub części przed dniem otwarcia postępowania sanacyjnego, za zgodą sędziego-komisarza, jeżeli świadczenie drugiej strony wynikające z tej umowy jest świadczeniem niepodzielnym. Jeżeli świadczenie drugiej strony wynikające z umowy, o której mowa w ust. 1, jest świadczeniem podzielnym, przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio w zakresie, w jakim świadczenie drugiej strony miało zostać wykonane po dniu otwarcia postępowania sanacyjnego. Wyrażając zgodę, o której mowa w ust. 1, sędzia-komisarz kieruje się celem postępowania sanacyjnego i bierze pod uwagę ważny interes drugiej strony umowy.

W niniejszej sprawie oświadczenie o odstąpieniu powód złożył pozwanemu pismem z dnia 29 sierpnia 2017 r. Do jego złożenia został natomiast upoważniony postanowieniem sędziego komisarza z dnia 21 sierpnia 2017 r. Sąd w toku niniejszego postępowania nie może badać skuteczności i prawidłowości postanowienia sędziego komisarza. Postanowienie to jest bowiem prawomocne i wiążące w toku niniejszego postępowania. Zwrócić należy bowiem uwagę, że pozwany miał możliwość zaskarżenia wspomnianego postanowienia. Sąd może badać jedynie, czy zakres odstąpienia, wskazany w oświadczeniu powoda, jest zgodny z postanowieniem sędziego – komisarza, czy oświadczenie podpisała uprawniona osoba oraz czy zostało ono doręczone pozwanemu. W tym zakresie pozwany nie podniósł żadnych zarzutów, a zatem uznać należy wspomniane oświadczenie za w pełni skuteczne.

Kwestią sporną pozostawał zakres odstąpienia, dokonany na podstawie wspomnianego oświadczenia. Wynikało to z faktu, że strony łączyły więcej, niż jedna umowa, to jest umowa o współpracy handlowej z dnia 24 lipca 2015 r. oraz zawierane na jej podstawie ustalenia roczne. Pomiędzy stronami istniał spór, czy ustalenia roczne były odrębną umową, czy też stanowiły część umowy o współpracy, która miała charakter umowy generalnej i ramowej. W ocenie Sądu przyjąć należy, że wspomniane ustalenia roczne były z prawnego punktu widzenia odrębną umową, w stosunku do umowy o współpracy handlowej. W innym przypadku oznaczałoby to, że główna umowa była zmienia co roku. Tymczasem z treści ustaleń rocznych nie wynika, aby dokonywana była nimi zmiana umowy o współpracy. Kwestie zawarte w ustaleniach rocznych miały charakter szczegółowy i nie były regulowane w umowie o współpracy. Uznać należy zatem, że ustalenia roczne były odrębną umową, ale funkcjonalnie powiązaną z umową główną, co nie zmienia jednak faktu, że powinny być wypowiedziane odrębnie od umowy o współpracy. Oznacza to, że oświadczenie powoda z dnia 29 sierpnia 2017 r. nie doprowadziło do wypowiedzenia ustaleń rocznych.

Powyższe ostatecznie nie miało znaczenia dla rozstrzygnięcia sporu. Powód w dniu 8 stycznia 2018 r. złożył bowiem kolejne oświadczenie o odstąpieniu od umowy, wyraźnie w nim wskazując, że dotyczy ustaleń rocznych 2015 z dnia 24 lipca 2015 r. oraz ustaleń rocznych (...) z dnia 30 maja 2016 r. Zgodę na złożenie takie oświadczenia powód uzyskał na mocy postanowienia sędziego – komisarza z dnia 20 grudnia 2017 r. Postanowienie, podobnie, jak pierwsze, jest wiążące dla Sądu.

Zgodnie z decyzją sędziego – komisarza i treścią samych oświadczeń, odstąpienie nastąpiło ze skutkiem na dzień 9 maja 2017 r., czyli dzień otwarcia postępowania sanacyjnego. Skoro powód odstąpił od wszystkich, wskazanych powyżej umów ze skutkiem na dzień 9 maja 2017 r., to tym samym od tego dnia pozwany nie miał podstaw do naliczania kary umownej, a tym bardziej jej potrącenia.

Podobnie nieskuteczny był dokonany przez pozwanego zwrot towarów i przeprowadzone w związku z tym korekty i potrącenia. Uprawnienia do dokonania powyższych czynności, wynikały bowiem z łączących strony umów (Ustaleń rocznych i notatki do nich). Co istotne wszystkie działania pozwanego, to jest zwrot towarów, wystawienie not obciążających, jak również oświadczenia o potrąceniu, zostały dokonane już po 9 maja 2017 r., a więc po dacie powstania skutku odstąpienia od umów. Odstąpienie dokonane przez powoda, nie miało wpływu na roszczenia dochodzone w pozwie. Powód nie wywodził ich bowiem ze wspomnianych umów, ale z zawartych w związku z nimi umów sprzedaży poszczególnych towarów.

Wobec tego powód, załączonymi do pozwu dokumentami wykazał, zarówno zawarcie z pozwanym umów sprzedaży, jak również wykonanie obowiązku i wydanie przedmiotu sprzedaży. Pozwany dokonując kompensaty wierzytelności powoda, tym samym pośrednio przyznał, że były one należne powodowi. Dokonane przez pozwanego potrącenia były jednak nieskuteczne, z uwagi na brak wierzytelności pozwanego przedstawionych do potrącenia. Z uwagi bowiem na odstąpienie przez powoda o łączących strony umów, pozwany nie miał umownych podstaw do naliczenia powodowi kwot, które później przedstawił do potrącenia. W związku z powyższym koniecznym było uwzględnienie powództwa w całości co do roszczenia głównego.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie przepisów ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (tekst jedn. Dz.U. z 2019 r. poz. 118), uznając, że pozwany pozostawał w opóźnieniu z zapłatą od upływu poszczególnych terminów zapłaty, wskazanych w fakturach.

Sąd uznał również za zasadne w przeważającym zakresie żądanie powoda, dotyczące zasądzenia kwoty, stanowiącej równowartość 40 euro, przeliczonej na złote według średniego kursu euro ogłoszonego przez (...) ostatniego dnia roboczego miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym świadczenie pieniężne stało się wymagalne, stanowiącej rekompensatę za koszty odzyskiwania należności w rozumieniu art. 10 ust. 1 ww. ustawy.

Pozwany w tym zakresie zakwestionował dokonany przez powoda sposób wyliczenia żądanej kwoty, twierdząc, że nie powinna być ona naliczana od każdej faktury osobno, w sytuacji, gdy miały one dotyczyć jedynie kilku zamówień oraz kwestionując przyjętą przez pozwanego wysokość kursu euro.

Sąd w części podzielił powyższe zarzuty.

Wbrew stanowisku pozwanego Sąd przyjął, że każda faktura może być uważana za odrębną transakcję handlową. Transakcją jest w tym przypadku sprzedaż, której dotyczą poszczególne faktury. Jedno zamówienie mogło bowiem dotyczyć wielu umów sprzedaży, a zatem i transakcji, które realizowane były na przestrzeni czasu. Podniesiony przez pozwanego zarzut byłby uzasadniony, gdyby powód celowo rozdrabniał faktury i przez to zwiększał należne odszkodowanie. Pozwany nie wykazał jednak, aby takie działania były przez powoda podejmowane.

Zasadny okazał się natomiast zarzut dotyczący przyjęcia nieprawidłowego kursu euro co do części faktur objętych żądaniem, to jest faktur nr : (...) z dnia 26 kwietnia 2017 r., (...) z dnia 26 kwietnia 2017 r., (...) z dnia 26 kwietnia 2017 r., (...) z dnia 26 kwietnia 2017 r., (...) z dnia 26 kwietnia 2017 r., (...) z dnia 26 kwietnia 2017 r., (...) z dnia 26 kwietnia 2017 r., (...) z dnia 26 kwietnia 2017 r., (...) z dnia 26 kwietnia 2017 r., (...) z dnia 26 kwietnia 2017 r., (...) z dnia 26 kwietnia 2017 r., (...) z dnia 26 kwietnia 2017 r. Faktury powyższe mają datę płatności 30 czerwca 2017 r., a zatem kurs walut dla obliczenia równowartości 40 euro powinien być ustalony na dzień 31 maja 2017 r. (1 euro 4,1738 zł). Oznacza to, że rekompensata za koszt odzyskiwania należności dla pojedynczej faktury wskazanej powyżej wyniósł 166,95 zł, a nie jak przyjął powód 169,06 zł. Skutkiem tego koniecznym było oddalenie powództwa co do kwoty 14,77 zł.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany, zaskarżył go w części tj. co do pkt 1, 3 i 4. Pozwany zarzucał rozstrzygnięciu:

1. sprzeczność ustaleń Sądu I instancji z zebrany w sprawie materiałem, a to:

- ustalenie, że pozwany nie mógł dokonać potrącenia przysługujących mu wierzytelności 9 października 2017 r., a w szczególności wierzytelności przysługującej pozwanej z faktur korekt wystawionych przez (...) sp. z o.o. na łączną kwotę 117.883,03 zł mimo, że pozostaje to w sprzeczności z dowodami przywołanymi w sprawie w postaci specyfikacji przelewu z 9 października 2017 r., zestawienia do specyfikacji stanowiącego załącznik nr 1 do pisma przygotowawczego powódki z dnia 24 października 2018 r., jak również z zeznaniami świadka J. P.,

- ustalenie, że nastąpiło odstąpienie od umowy ze skutkiem na dzień 9 maja 2017 r., a mimo to pozwany zobowiązany jest zapłacić za faktury wystawione przez (...) sp. z o.o. po dniu 9 maja 2017 r. na łączną kwotę 75.552,78 zł,
- ustalenie, że powód odstąpił od umowy zawartej w wyniku aukcji elektronicznej jak również umowy pn. Notatka do Ustaleń Rocznych 2016, a w związku z tym nie był zobowiązany do wykonania ww. umowy mimo, że żadne z postanowień Sędziego komisarza nie odnosiło się do umowy zawartej w wyniku aukcji elektronicznej ani też umowy pn. Notatka do Ustaleń Rocznych 2016, a w rezultacie błędne ustalenie, że naliczenie kary w kwocie 102.000 zł i jej potrącenie zgodnie ze specyfikacją z dnia 3 lipca 2017 r. było niezasadne mimo, że dokument pn. Notatka do Ustaleń rocznych 2016 wprowadzał za zgodą pozwanej i (...) Sp. z o.o. niezależne od Ustaleń rocznych postanowienia w zakresie prawa do naliczania kary umownej,

2. obrazę prawa materialnego poprzez:

- nieuwzględnienie potrącenia wierzytelności w kwocie 117.883,03 zł dokonanych przez pozwaną w październiku 2017 r. z wierzytelnościami (...) Sp. z o.o., która to wierzytelność przysługiwała pozwanej na skutek wystawienia przez (...) Sp. z o.o. faktur korekt,
- przyjęcie za zasadne żądania powoda zapłaty za towar objęty fakturami o nr (...) (wszystkie faktury z dnia 16 maja 2017 r.) na łączną kwotę 75.552,78 zł w sytuacji, gdy zostały one wystawione już po dacie odstąpienia od umowy, tj. po dniu 9 maja 2017 r., a tym samym w zakresie w jakim powód odstąpił od umowy nie istnieje podstawa do żądania przez powoda zapłaty za towar,
- nieuwzględnienie potrącenia wierzytelności w kwocie 102.000 zł z tytułu kary umownej, a to wobec niewykonania przez (...) sp. z o.o. umowy zawartej w wyniku wygrania aukcji elektronicznej, mimo, że powód w zakresie umowy zawartej w tym trybie nie odstąpił od umowy.

Wskazując na powyższe zarzuty, pozwany wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, ewentualnie o zmianę wyroku w tej części poprzez oddalenie powództwa w zakresie uwzględnionym w pkt 1 wyroku i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu wg norm przepisanych za pierwszą instancję, a nadto o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania odwoławczego wg norm przepisanych.

Powód wniósł o oddalenie apelacji oraz o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa wg norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny, zważył, co następuje:

Apelacja okazała się bezzasadna.

Ustalenia faktyczne sądu I instancji nie budzą wątpliwości i dlatego Sąd Apelacyjny przyjmuje je za podstawę własnego rozstrzygnięcia.

Zostały one poczynione w oparciu o wszechstronne rozważenie całego zebranego materiału dowodowego, którego ocena, przeprowadzona w pisemnym uzasadnieniu wyroku, jest pełna, zgodna z zasadami logiki i doświadczenia życiowego.

Wymaga przy tym podkreślenia, że ustalenia te wynikały wyłącznie z treści dokumentów urzędowych i prywatnych, których prawdziwość materialna i formalna nie była przez strony kwestionowana.

Ustalenia te nie były też w istocie kwestionowane w apelacji, w ramach podniesionych w niej zarzutów o charakterze procesowym.

Ich analiza prowadzi bowiem do wniosku, że nie zmierzają one do podważenia konkretnych ustaleń faktycznych, ale raczej stanowią próbę zakwestionowania poprawności przeprowadzonego przez sąd procesu subsumcji ustalonego stanu faktycznego pod przepisy prawa materialnego oraz treść łączącego strony stosunku zobowiązaniowego.

Co najwyżej zgodzić można się z apelującym, że wątpliwości budzi stanowisko sądu I instancji, który zdaje się przyjmować, że umowa dotycząca dostawy na rzecz pozwanego wentylatorów, zawarta na skutek wygrania przez powoda aukcji elektronicznej, objęta była umową ramową o współpracy z dnia 24 lipca 2015 r. oraz zawartymi w jej wykonaniu dodatkowymi porozumieniami w sprawach ustaleń rocznych.

Również powód bowiem zadaje się przyjmować, że przedmiotowa aukcja przeprowadzona została poza łączącą strony umową ramową, co pozwala przyjąć tą okoliczność jako niesporną.

Oznacza to zarazem, że do kontraktu zawartego w wyniku wspomnianej aukcji nie znajdowały ustalenia, przyjęte zarówno w umowie ramowej o współpracy, jak i w ustaleniach rocznych (...) oraz notatce do tych ustaleń z dnia 19 lipca 2016 r.

Z kolei z dołączonych przez pozwanego warunków (reguł) aukcji nie wynika, aby zamawiający zastrzegł sobie prawo naliczania jakichkolwiek kar umownych z tytułu niedostarczenia przez oferenta przedmiotu zamówienia (por. raport z aukcji elektronicznej k. 179 – 184).

To samo dotyczy przesłanych indywidualnie powodowi drogą elektroniczną warunków przetargu (k. 191 – 193)

Co prawda w dalszej korespondencji mailowej między stronami, prowadzonej już po wygraniu przez powoda aukcji, a mianowicie w mailu z dnia 22 maja 2017r. (k. 187 – 188), pojawia się ze strony pracownika pozwanego groźba obciążenia powoda karami umownymi.

Nie sposób byłoby jednak przyjąć, że w ten sposób między stronami doszło do zawarcia dodatkowej umowy, zastrzegającej kary umowne, w rozumieniu art. 483 § 1 kc.

Po pierwsze, nie ma podstaw do przyjęcia, że autor w/w maila z 22 maja 2017r. był w tym zakresie upoważniony do składania wiążących oświadczeń woli w imieniu kupującego.

Poza tym nie ma podstaw aby uznać, że oświadczenie o zastrzeżeniu kar umownych, choćby w sposób dorozumiany, złożyły osoby upoważnione do reprezentowania sprzedającego.

Przede wszystkim jednak omawiane oświadczenie, przesłane mailem z dnia 22 maja 2017r., zostało złożone już po otwarciu wobec powoda postępowania sanacyjnego.

Wobec tego skuteczne oświadczenie ze strony powodowej w przedmiocie zastrzeżenia dodatkowo kar umownych w umowie zawartej w wyniku przedmiotowej aukcji elektronicznej mógłby złożyć wyłącznie zarządca masy sanacyjnej (art. 288 § 2 Prawa restrukturyzacyjnego oraz postanowienie Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 9 maja 2017r. w sprawie VIII GR 8/17, k. 25).

W tej sytuacji obciążenie powoda jakimikolwiek karami umownymi z tytułu niewywiązania się z umowy zawartej w wyniku akcji elektronicznej na dostawę wentylatorów z października 2016 r. nie znajdowało podstaw faktycznych ani prawnych.

Bez istotnego znaczenia jest także w związku z tym, czy „notatka do ustaleń rocznych 2016”, zastrzegająca takie kary, była integralną częścią samych ustaleń rocznych, czy też odrębną samodzielną umową.

Co prawda sąd I instancji nie wypowiedział się wyraźnie w tym przedmiocie, niemniej w tym zakresie podzielić należy w pełni argumentację strony powodowej, zgodnie z którą wspomniana „notatka” stanowiła integralną część (załącznik) ustaleń rocznych (...) i dzieliła ich los, w tym w zakresie oświadczeń zarządcy masy sanacyjnej o odstąpieniu od umowy.

Wskazywała na to jednoznaczna treść omawianego dokumentu, w tym sam jego tytuł.

Nie doszło także do naruszenia przez Sąd Okręgowy przepisów prawa materialnego (nb. nie przywołanych *explicite* w apelacji).

Wymaga przede wszystkim ponownego podkreślenia, że sądy orzekające w niniejszej sprawie były związane (art. 365 § 1 kpc) treścią prawomocnych orzeczeń Sądu Rejonowego w Białymstoku (sędziego komisarza) z dnia 21 sierpnia 2017r oraz z dnia 20 grudnia 2017 r. w sprawie VIII GRs 2/17, zezwalającego zarządcy masy sanacyjnej na odstąpienie od wymienionych w nich umów z mocą wsteczną od dnia otwarcia postępowania sanacyjnego, czyli od dnia 9 maja 2017r.

Niedopuszczalne byłoby w tej sytuacji kwestionowanie ważności czynności zarządcy z dnia 29 sierpnia 2017r. oraz z dnia 8 stycznia 2018r., polegających na odstąpieniu, z dniem 9 maja 2017r., od zawartych między stronami umów w postaci umowy ramowej z dnia 24 lipca 2015r. oraz ustaleń rocznych (...) z dnia 30 maja 2016r.

Oznacza to także, że przestało od dnia 9 maja 2016r. wiązać strony zawarte w tych umowach uprawnienie po stronie pozwanego do zwrotu zakupionych towarów z prawem kompensaty zapłaconej ceny z bieżącymi należnościami sprzedającego (część VIII pkt. 4 ustaleń rocznych (...)).

W związku z tym próba skorzystania przez pozwanego z tego uprawnienia we wrześniu 2017r. była bezskuteczna.

Bez istotnego znaczenia jest natomiast okoliczność, czy służby księgowe powoda wystawiły faktury VAT korygujące, dotyczące przedmiotowych zwrotów.

Faktura powinna bowiem odzwierciedlać skutecznie dokonane czynności sprzedaży towarów lub usług.

Natomiast samo jej wystawienie nie kreuje, *per se*, opisanego w niej zobowiązania.

Z kolei nie do przyjęcia jest argumentacja apelującego, zgodnie z którą odstąpienie przez powoda od umowy o współpracy oraz od ustaleń rocznych pociągało za sobą automatyczne zniweczenie skutków zawartych między stronami poszczególnych, jednostkowych umów sprzedaży towarów.

Oczywiste było bowiem, że umowa z dnia 24 lipca 2015r. określała jedynie ogólne warunki współpracy między stronami a dopiero w jej wykonaniu miały być sukcesywnie zawierane samodzielne umowy sprzedaży towarów, na podstawie indywidualnych zamówień kupującego i na podstawie aktualnych cen sprzedającego.

Należy zwrócić uwagę, że ani umowa ramowa, ani ustalenia roczne nie zawierały któregokolwiek z przedmiotowo istotnych (*essentialia negotii*) elementów umowy sprzedaży (art. 535 kc).

Oznacza to, że odstąpienia dokonane przez zarządcę masy sanacyjnej pozostawały bez znaczenia dla ważności i skuteczności umów sprzedaży, tym bardziej, jeśli zważyć, że zostały one w całości przez sprzedającego wykonane.

Z tych przyczyn na podstawie art. 385 kpc oraz powołanych wyżej przepisów prawa materialnego Sąd Apelacyjny orzekł jak w punkcie 1 sentencji wyroku.

O należnych stronie powodowej kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym orzeczono (punkt 2 wyroku) na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc oraz art. 99 kpc w zw. z art. 391 kpc oraz przepisów § 10 ust. 1 pkt 2) w zw. z § 2 pkt. 6) Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2015.1804 ze zm.).

Bogdan Wysocki Małgorzata Kaźmierczak Piotr Górecki

--	--	--